

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Харківської Алли Анатоліївни на дисертацію
Ван Янь «Формування музичної культури студентів в університетах
Китайської народної республіки», поданої на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

В умовах активного розвитку цифрового суспільства виникає необхідність приділення особливої уваги формуванню студентів не тільки як компетентних фахівців, але й як духовно багатих, різнобічно розвинених особистостей. Тому формування музичної культури студентів немусичних спеціальностей є актуальною проблемою викладачів вітчизняних ЗВО. Оскільки характерною ознакою сучасного глобалізованого світу є можливість творчого застосування педагогічних доробок з окресленої проблеми зарубіжних фахівців, доцільно виявити й проаналізувати перспективні напрацювання викладачів університетів КНР, де забезпечення якісної музичної освіти членів суспільства традиційно є одним із ключових пріоритетів державної політики.

Доцільність вивчення окресленої проблеми посилюється необхідністю усунення низки виявлених у дисертації суперечностей, зокрема:

- між наявною тенденцією інтеграції музичної освіти КНР і України до світового освітнього простору та потребою у збереженні кожним народом національних музичних традицій, урахуванні їх у формуванні музичної культури особистості;
- між формулюванням китайськими науковцями науково значущих теоретичних ідей про формування музичної культури студентів в університетах КНР та недостатньою поінформованістю щодо цих ідей українських учених;

– між накопиченням китайськими фахівцями цінного досвіду формування музичної культури у здобувачів університетської освіти в КНР та відсутністю інформаційно-методичного забезпечення його творчого використання в українській вищій школі.

З огляду на вищевикладене дисертаційна робота Ван Янь «Формування музичної культури студентів в університетах Китайської народної республіки» є своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складником комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний, прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер 0121U107474 від 22.01.2021). Тему дисертації затверджено Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 13 від 14 грудня 2021 р.).

Вивчення представленої дисертації свідчить про коректне визначення й логічне узгодження мети, завдань об'єкта та предмета дослідження. Використані дисертанткою методи проведення наукового пошуку дозволили повною мірою виконати його завдання та успішно досягнути поставленої мети.

Серед найбільш вагомих результатів, отриманих у дисертаційному дослідженні, слід відзначити такі:

- розкрито передумови появи та становлення ідеї формування музичної культури особистості в Китаї;
- на основі зіставлення тлумачень ключових понять китайськими й українськими вченими чітко розкрито авторську позицію щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури студентів;
- проаналізовано сучасний стан наукової розробленості проблеми формування музичної культури студентів в університетах КНР;

- узагальнено досвід формування музичної культури здобувачів університетської освіти в Китаї;

- окреслено перспективні напрями творчого використання науково значущих теоретичних і практичних напрацювань китайських учених щодо формування музичної культури студентів в університетах КНР у закладах вищої освіти України.

Незаперечною є наукова новизна представленої дисертаційної роботи, що полягає насамперед у:

- репрезентації генези ідеї формування музичної культури особистості в Китаї.

- запропонованні авторського тлумачення музичної культури як цілісного утворення людини, що передбачає наявність у неї розвиненої музичної свідомості та забезпечує здатність особистості адекватно сприймати, розуміти, оцінювати, створювати та виконувати музику, а також визначенні структурних компонентів (емоційно-чуттєвий, мотиваційно-ціннісний, когнітивно-аналітичний, комунікативно-трансляційний, творчо-діяльнісний) та змісту цього особистісного феномену;

- здійсненні ґрунтовного аналізу ступеня теоретичної та практичної розробленості проблеми формування музичної культури студентів в університетах Китайської Народної Республіки;

- узагальненні досвіду формування музичної культури здобувачів університетської освіти в Китаї (викладання вибіркокових навчальних дисциплін; підготовки проєктів на відповідну тематику; відвідування концертів, оперних вистав; участь студентів у конкурсах музичної самодіяльності та інших музичних заходах);

- окресленні перспективних напрямів творчого використання науково значущих теоретичних і практичних напрацювань китайських учених з формування музичної культури студентів в університетах КНР у закладах вищої освіти України, а саме: використання в університетах КНР широкого арсеналу методів і форм формування музичної культури студентів усіх

спеціальностей; відкриття при університетах музичних шкіл чи центрів для оволодіння здобувачами освіти мистецтвом гри на традиційних китайських та сучасних музичних інструментах; забезпечення інтеграції формування музичної культури майбутніх фахівців з різними напрямками виховання (естетичним, громадянським, моральним, фізичним).

Дисертація Ван Янь має також високу практичну значущість, адже теоретичні ідеї та систематизований досвід формування музичної культури студентів в університетах КНР можна творчо використовувати у вищій школі України. Крім того, матеріали й висновки дисертації можуть стати в пригоді викладачам під час проведення лекційних, семінарських і практичних занять з різних педагогічних дисциплін, створення навчальних посібників і методичних рекомендацій, у системі підвищення кваліфікації викладацьких кадрів.

Логічною є структура дисертаційної роботи, що представлена вступом, двома розділами, висновками до розділів, списком використаних джерел до кожного розділу, загальними висновками та додатками. Загальні висновки є ґрунтовними й сформульовані відповідно до завдань дослідження.

Так, у першому розділі – «Історичні та загальнотеоретичні засади формування музичної культури студентів в університетах КНР» – розкрито передумови виникнення та становлення музичної культури особистості в Китаї, визначено суть, структура та зміст музичної культури студентів університету, висвітлено ступінь розробленості педагогічної проблеми формування в них музичної культури.

Зокрема, у дисертації визначено, що в Стародавньому Китаї музику сприймали як засіб: відбиття гармонії Всесвіту; регулювання емоцій і поведінки особистості; удосконалення механізму управління державою; розкриття символічного зв'язку між різними музичними тонами та інструментами, жанрами, сторонами світу, природними явищами і стихіями, планетами та іншими елементами світобудови, соціально-політичними системами, рангами членів суспільства в соціальній ієрархії, кольорами,

доброчинностями особистості. Музична культура Китаю, маючи тривалу історію, завжди виконувала важливу роль у житті його мешканців. Тому одним із провідних завдань педагогів на всіх етапах історичного розвитку китайського суспільства було забезпечення формування в молоді музичної культури,

Розкриваючи структуру та зміст музичної культури здобувачів вищої освіти, авторка виокремила в цьому феномені такі компоненти: *емоційно-чуттєвий* (відображає емоції, почуття, переживання як результат впливу музики на людину); *мотиваційно-ціннісний* (відбиває внутрішні спонукання та ціннісні орієнтації особистості у світі музики); *когнітивно-аналітичний* (містить сукупність знань, понять, уявлень про історію та теоретичні засади музичного мистецтва, його структуру, жанрово-стильові особливості, закони музичної мови, виразні засоби та технічні прийоми, вимоги до виконавської діяльності); *комунікативно-трансляційний* (забезпечує здатність людини правильно розуміти, аналізувати, інтерпретувати музику, під час музикування адекватно передавати художній замисел змісту твору, викликаючи у слухачів відповідний емоційний відгук, досягати з ними взаєморозуміння); *творчодіяльнісний* (проявляється у виконанні, імпровізації, композиції та іншій музичній активності людини). У дисертації також розкрито актуальну потребу в узгодженні векторів розвитку традиційної китайської та світової музики, а це вимагає розробки та впровадження на практиці інноваційної концепції просвіти та музичної освіти китайських здобувачів, оновлення змісту, форм і методів формування в них музичної культури.

У другому розділі дисертації – «Імплементация ідей і досвіду формування музичної культури студентів китайських університетів у закладах вищої освіти України» – авторка представила аналіз нормативної бази формування музичної культури студентів в університетах КНР, досвіду формування в них цієї музичної культури, зокрема шляхом залучення до традиційного китайського музичного мистецтва та «нової» китайської музики, а також засобами класичної та популярної музики. Крім того, у розділі

визначено можливості творчого використання теоретичних ідей і досвіду формування музичної культури студентів китайських університетів у закладах вищої освіти України, зокрема окреслено перспективні напрями творчого використання науково значущих теоретичних і практичних напрацювань китайських учених, присвячених формуванню музичної культури студентів в університетах КНР, в освітній практиці закладів вищої освіти України.

У дисертації визначено, що музика сучасного Китаю включає такі великі сегменти: традиційна китайська музика, що охоплює різні жанри (від стародавніх ритуальних музичних обрядів до пісень та інструментальної музики); класична музика, що розвивається на основі складних музичних форм, традицій та теорій західної музики; пропагандистська (офіційна) державна музика патріотичної тематики; сучасна комерційна поп-музика, орієнтована на молодіжну аудиторію; незалежна музика, основу якої складають акустичні й електронні різновиди експериментальної музики. Дисертантка докладно схарактеризувала процес формування музичної культури студентів під час ознайомлення їх з кожним із указаних музикальних сегментів.

Позитивної оцінки заслуговує наведення в додатках різноманітних навчальних та методичних матеріалів, зокрема приклади робочих програм навчальних курсів, що забезпечують формування музичної культури студентів університетів, есе викладача Школи гуманітарних наук Шанхайського університету Цзяотун У Ібо на тему «Як зробити класику популярною?», результати проведеного в мережі інтернет опитування з окресленої проблеми тощо.

Сформульовані в дисертаційній роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є досить обґрунтованими й переконливими, що підтверджується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, продуманою логікою викладу змісту наукової роботи, репрезентативністю широкого масиву джерел українською, англійською й китайською мовами. Основні положення та

результати дослідження відображено в 11 авторських публікаціях, з-поміж яких 4 статті опубліковано в провідних фахових виданнях (із них 3 – одноосібні) України, 6 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій, 1 стаття – в іншому виданні.

Відзначаючи наукову цінність проведеного дослідження, вважаю за необхідне висловити певні зауваження та побажання:

1. У вступі дисертації авторка відзначає, що до наукового обігу нею було введено 36 невідомих і маловідомих джерел, пов'язаних із формуванням музичної культури студентів китайських університетів. Варто було в тексті дисертації пояснити, що це за джерела й яку цінність вони мають в контексті розв'язання порушеної проблеми.

2. Відзначаючи високу змістову наповненість кожного підрозділу дисертації, вважаю, що слід було його завершувати короткими авторськими проміжними висновками, що підвищило б наукову цінність поданого матеріалу й додало б більш вираженого наукового стилю в його представленні.

3. У поданій роботі проаналізовано досвід формування музичної культури студентів на аудиторних заняттях та в позааудиторній діяльності. На мій погляд, треба було представити більш повну характеристику досвіду здійснення цієї позааудиторної діяльності.

4. Як відомо, у КНР активно використовують цифрові технології в процесі реалізації музичної освіти студентів. Оскільки сьогодні в Україні освітній процес у ЗВО відбувається переважно у змішаному режимі, а на сході й півдні країни – взагалі у дистанційному режимі, дисертація значно б виграла, як би авторка більше уваги приділила розкриттю питання формування музичної культури студентів китайських університетів засобами цифрових технологій.

Висновки. Аналіз дисертації, опублікованих наукових робіт дозволяє дійти висновку про те, що дисертаційне дослідження Ван Янь «Формування музичної культури студентів в університетах Китайської народної республіки» є самостійною й завершеною науковою працею з актуальної

педагогічної проблеми. Представлена дисертація має науково-теоретичну та практичну цінність, відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. №341), п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. №167, її оформлення – вимогам наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН України від 31 травня 2019 р. №759), а її авторка – Ван Янь – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

**Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної та
міжнародної діяльності
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІтарНО-
ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

А. А. Харківська

Підпис *А. А. Харківська*
Засвідчую
Віро *Воро*
Начальник відділу кадрів *Воро*
« 24 » вересня 2025 рік

